

С.Ж. АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ

ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

Семей полигоны – тарих тағылымы, ұрпаққа аманат

Қазақстан халқының қасіретті жылдары, ядролық қаруға қарсы күресі
және бейбіт болашаққа қосқан үлесі

Дайындаған:
Ақпараттық-әдістемелік бөлімінің меңгерушісі
Елеукенова Салтанат Ахмедуллаевна

Семей полигонының жабылғанына 35 жыл

Тарихи шолу

*1949-1989 жылдар аралығындағы полигонның
құрылуы мен оның саяси-әскери астары*

Алғашқы ядролық сынақ

1949 жылдың 29 тамызында Семей ядролық полигонында КСРО-дағы ең алғашқы атом бомбасы (РДС-1) жарылды.

Сынақ алаңы 18 мың квадрат шақырым аумақты алып жатты және жергілікті халықтың қауіпсіздігі ескерілместен салынды.

Алғашқы жарылыстан бастап аймақтың экологиялық тепе-теңдігі бұзылып, радиациялық зардаптардың 40 жылдық тарихы басталды.

Полигонның зардаптары

456

Ядролық жарылыс өткізілді

Адам айтқсыз шығын мен радиоактивті із 40 жыл ішінде Семей полигонында 456 ядролық сынақ жасалды (116 әуе және жер үсті, 340 жер асты сынақтары).

Сынақтардың жалпы қуаты 1945 жылы

Хиросимаға тасталған бомбаның қуатынан

2500 есе артық болды.

Радиациялық сәулеленуге 1,5 миллионнан астам Қазақстан азаматы ұшырады.

Салдарлар сараптамасы

Адам денсаулығына әсері

Радияция салдарынан рак аурулары, онкологиялық деңгейдің күрт өсуі, туа біткен майыптық пен генетикалық мутациялар жиіледі.
Ұрпақтан-ұрпаққа берілетін гендік өзгерістер аймақ халқының бірнеше буынына кері әсерін тигізді.

Экологиялық апат

Топырақ, су және ауа радиоактивті изотоптармен (цезий, стронций, плутоний) ауыр дәрежеде ластанды.
Ауыл шаруашылығы жерлері жарамсыз күйге түсіп, табиғи флора мен фауна үлкен деградацияға ұшырады.

«Невада-Семей» қозғалысы

Халықтық антиядролық майдан

1989 жылы белгілі ақын әрі қоғам қайраткері Олжас Сүлейменовтің бастамасымен «Невада-Семей» қозғалысы құрылды.

Бұл қозғалыс миллиондаған адамның басын біріктіріп, КСРО тарихындағы ең ірі халықтық наразылықтардың біріне айналды.

Қозғалыстың қысымымен 1989 жылы жоспарланған 18 жарылыстың 11-і тоқтатылды.

Тарихи шешім: 29 тамыз

Жарлыққа қол қою: 1991 жылдың 29 тамызында Нұрсұлтан Назарбаевтың Жарлығымен Семей ядролық полигоны ресми түрде жабылды.

Әлемдік прецедент: Адамзат тарихында тұңғыш рет ядролық арсеналы бар мемлекет өз еркімен полигонды жапты.

Бас тарту: Қазақстан әлемдегі төртінші ең ірі ядролық арсеналдан (1400-ден астам ядролық оқтұмсық) өз еркімен бас тартты.

БҰҰ Халықаралық күні: Қазақстанның бастамасымен 29 тамыз БҰҰ деңгейінде «Ядролық сынақтарға қарсы халықаралық іс-қимыл күні» деп жарияланды.

Тарихи хронология

1949 ж.

Алғашқы атом бомбасының
сыналған жылы

1989 ж.

«Невада-Семей» антиядролық
қозғалысының құрылуы

1991 ж.

Полигонның ресми түрде
жабылу Жарлығы

2009 ж.

БҰҰ 29 тамызды халықаралық
күн етіп бекітуі

Сынақ түрлерінің үлесі

Барлығы 456 жарылыс жасалды. Әсіресе 1963 жылға дейінгі жер үсті және әуе жарылыстары радиоактивті шаңды атмосфераға ең көп таратқан ең қауіпті кезең болды.

Аманат пен ғылыми зерттеу

Ғылыми қауіпсіздік: Ұлттық ядролық орталық полигон аумағын реабилитациялау мен радиоэкологиялық мониторинг жүргізеді.

«Өлімнен де қуатты»: Семейде орнатылған монумент – ядролық қасірет курбандарына қойылған тарихи ескерткіш.

Ұрпаққа аманат: Адамзатқа бейбітшілік пен ядросыз әлем идеясын дәріптеу – бүгінгі жастардың басты парызы.

Бейбітшілік сабағы

Семей полигонының жабылуы – бұл Қазақстанның
әлемдік бейбітшілікке қосқан ең үлкен тарихи
үлесі және болашақ ұрпаққа қалдырған аманат.

— Тарихи тағылым мен бейбітшілік қағидаты

Назарларыңызға рахмет!

Ядросыз әлем – адамзаттың ортақ болашағы

Семей полигонының тарихи тағылымы ұрпақ есінде мәңгі сақталады